

Taha Akyol

Muhteşem Yüzyıl

MUHTEŞEM Yüzyıl dizisine gösterilen tepkilerle Can Dündar'ın Mustafa filmine gösterilen tepkiler bir birine çok benziyor: İdealize edileni perdede görememek! Efendim Mustafa filminde Atatürk yalnızlık çeken, sıkıntılı bir adam olarak gösteriliyormuş halbuki bütün millet onunla berabermiş... Falan... Halbuki Atatürk'ün nasıl yalnızlık sıkıntısı çeken hatta depresif dönemler yaşamış olan bir lider olduğunu en yakınlarındaki isimler, mesela Falih Rıfkı, mesela Hasan Rıza Soyak yazmışlardır. Kitlel karizma başka şeydir, özel hayatında yalnızlık sıkıntısı çekmek ve bunun psikolojik etkilerini yaşamak başka şey... Bu özel haller onun askeri ve siyasi dehasını, başarılarını, muazzam hizmetlerini örtmez...

İçki tartışması

Osmanlı tarihinde de “Bayezd-i Veli”nin dışında hiç bir padişah “evliya” değildi; o da “veli” olduktan sonra içki içmemiştir... Sultanların hepsi içer miydi bilmiyorum, az veya çok içenler az değildi. Molla Fenari çok içtiği için Yıldırım'ı azarlamış ama söz geçirememiştir. Ama bu Yıldırım'ın Anadolu birliği ve Balkanlara yerleşme konusundaki büyük hizmetlerini gözardı ettiremez. Kanuni'nin içkici bir şöhreti yoktur ama oğlu “Sarhoş Selim”di... İçkiyi yasaklayan IV. Murat tam bir içkiciydi. Önekleri sayıp dökmeye gerek yok. Halil İnalcık Hocamız “işret” geleneğinin Doğu ve Osmanlı kültüründeki yerini, edebiyat ve sanata katkılarını anlatmıştır. Atatürk'ün sofrası da bu “işret” geleneğinin bir devamıydı. Sorun, sultanları da, Atatürk'ü de, “sofra” ya da “işret” ve “harem” faktörünü öne çıkararak anlatmaktır ve yanlışır.

Dizide neler olacak?

Muhteşem Yüzyıl dizisi konusunda İlber Ortaylı ve Erhan Afyoncu gibi itimat ettiğim ideolojik taraflıktan uzak tarihçilerin söylediği gibi “bu bir dizidir, belgesel değildir.” Her dizi ya da filmde şu veya bu ölçüde abartılar, hatta uydurmalar vardır.

Muhteşem Yüzyıl dizisinde de öyle... İlk bölümlerde harem ve içki öne çıkarılmış, ‘magazin’ ağır basmış. Ama Halit Ergenç, “gelecek bölümlerde zihinlerdeki Süleyman'ı da bulacaksınız” diyor. Demek ki, Mohaç ve Preveze de bir tarzda gelecek ekrana... Umarım Mimar Sinan'ı da göreceğizdir...

Ve çok arzu ederim ki Kanuni bir dünya haritasının başında neden Avrupa'da Protestanlığı desteklediğini, neden Hint Okyanusuna ve Pasifiğe donanma gönderdiğini anlatsın... Biz de dönemin “küresel stratejileri” hakkında hiç olmazsa bir ‘izlenim’ edinelim.

Süleyman'a neden “Kanuni” dendiğini de görsek iyi olmaz mı?

Ya Kanuni devrinde Anadolu'yu kasıp kavuran toprak sorunları ve Celali İsyanları?

Tarihi öğrenmek

Ama dildat, bunlara da girerseniz artık “dizi” ritmini kırkader... Belgeselden bile

öteye sıkıcı bir tarih dersine dönüşebilir.

Dizilerde ise reyting ve reklam gelirleri sebebiyle çekicilik, sürükleyicilik gibi faktörlere öncelik verilir, hatta kurgulanır, inşa edilir, uydurulur...

Edebi romanlardan üretilen diziler ve bunların ulaştığı müthiş reytingler...

En iyisi dizilerin böyle olduğunu bilmek, tarihi öğrenmek istiyorsak ciddi tarihçilerin eserlerini okumaktır.

Şunu hiç unutmayalım: Tarihin hiçbir uzunca süreli dönemi mutlak siyah, mutlak beyaz değildir; zira insanoğlu, meziyet ve zaaflarıyla bir bütündür.